

ARADUL

La Podgorie:
Un kgr. vin 5 lei.
Un kgr. sifon 8 lei.
Aceasta se cheamă ac-
țiune contra șomajului.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:

ARAD, Str. Eminescu No. 18.

Telef. nr. 266.

Organ al Asociației »Infrățirea«
Apare săptămânal.

ABONAMENTE:

Pentru particulari:	Pentru autorități și instituții:
150 Lei / 1 An	200 Lei / 1 An
50 Lei / 3 Luni	70 Lei / 3 Luni
15 Lei / 1 Trimestru	20 Lei / 1 Trimestru

Abonamentele se plătesc în avans în moneda națională.

Până când?

Aduc zărele din capitală știrea unei plângeri făcută de către unghiuri la liga naționaliștilor, că în cărțile noastre didactice am pervertit istoria lor națională. Cunoaștem această melodie de luptă, ea s'a aplicat în atâtea rânduri, încât nu ne mai impresionează. Ea aduce ceva din atmosfera școlilor primare, unde elevul pentru toate fleacurile ridică degetul pentru a-și păra pe colegul său. Am fi trecut cu vederea și această nouă manifestare a neastâmpărului turanic, dacă ea nu ne-ar fi readus în minte crâmpiele din vechea școală ungurească, unde sentimentele noastre naționale se jigneau la fiecare pas, fără a avea posibilitatea să cerem dreptate unui for superior cum e actualmente liga naționaliștilor. În acele vremuri românul lovit în orgoliul său de neam n'avea posibilitatea să-și verse năcazul nici măcar într'un articol de ziar, necum în jeluțe adresate lumii mari, fără a nu scăpa de aspectul temnițelor din Seghedin sau Vaș. Iar copilul de școală era condamnat să ia fără murmur otrava sufletească pe cari cărțile de istorie o conțineau în atâtea aprostrofări injurioase la adresa neamului românesc.

Mi-aduc aminte de prima zi a intrării mele în liceul unguresc. 50 de copii de români, veniți de la sate, în curatul lor port țărănesc, stăteau amușiți în bancă, așteptând intrarea dirigintelui de clasă. Și iată că ușa se deschide și un domn cu barbișon roșu, un jidan care nu de mult își schimbase numele de Schlesinger în acela de Székely, își face apariția. Ce credeți, care a fost primul gest de părinte al clasei, manifestat de acest reprezentat al pedagogiei ungurești. A examinat îmbrăcămintea fiecărui elev și cum zărea o cămașă țărănească, provoca cu glasul răstăit pe elev să și-o vâre în cioareci. Era un tablou dintre cele mai hazlii văzând o aproape întreagă clasă de elevi muncind din greu cu fețele infricoșate, pentru a-și aranja toaleta lor țărănească după moda europeană. Numai vederea portului nostru național era suficient ca profesorul pregătit anume de a fi șovinist, să-și piardă cumpătul și să isbucnească în cuvinte de ocară la adresa copiilor, a căror singură vină era că D-zeu nu i a făcut unguri. În clasa II întâia oră de istorie: Profesorul ia manualul și-l răsfoiește nervos. »Cartea conține o mulțime de inexactități, luați creionul și corecți după cum vă dictez«. Și profesorul dicta din greu iar noi eram obligați să ștergem din cuprinsul căr-

ții întreg cuvântul de »románok« și să-l înlocuim cu acela de »oláhok«. Și aceasta într'o clasă unde majoritatea eram români. Dar ce să mai spunem de lumina în care era înălțat neamul nostru în toate aceste cărți didactice? Din veneturi pripășite pe pământul sfânt al coroanei ungare nu ne mai scoteau, voevodul Mihai un aventurier ordinar. Horea — îi ziceau Hóra — un bandit de codru, Avram Iancu un pescuitor în spe tulburi. Unde era pe atunci liga naționaliștilor să vadă întreg cortegiul de umiliri la care era expus zi de zi, oră de oră, copilul de român, injurat de valah cu păr pe limbă la fiecare lecție de istorie națională?

Ungurul e recunoscut de cel mai patentat misificator al adevărului istoric. Pripășit într'o lume de străini, el caută prin mijloace artificiale să-și justifice rostul său istoric, creându-și o istorie a lui, așa după cum îi convine. Cred concetățenii noștri maghiari că aceasta fantasmagorie a lor mai po- te induce în eroare și astăzi sufletul copilului? Că sunt datori a lua de bani bun toate născocirile lor stupide considerându-le un fel de »taba« cu riscul de a ne baijocuri chiar istoria proprie? Luați vă rog un manual de istorie ce se folosește astăzi în liceele noastre, găsiți acolo jigniri aduse neamului unguresc? deși ar fi foarte ușor să le răsplătim injurăturile din trecut, cu cuvinte tot atât de usturătoare. Că nu-i consacram lui Arpad pagini întregi, și nu nesocotim spusele cronicarului lui Bela al II-lea? E întradevăr revolțator până unde merge orbirea acestui neam atins de-o cronică megalomanie.

Motive de plângere pentru felul cum se face istoria națională în școlile ungurești am avea noi desigur mai multe. La examenul de bacalaureat ținut în toamna anului acestuia mi s'a dat prilejul să verific această afirmare. Toate fetele dela un liceu de călugărițe, oridecâteori aveau să vorbească de cronicari, simțeau o plăcere perversă de a accentua și repeta cu vocea ridicată, că poporul românesc se trage din tâlharii scăpați din temnițele Râmului. Mi-închipui ce comentarii vor fi însoțit această lecție de istorie națională acolo între pereții școlii călugărești, unde profesorul român, cerut de lege pentru materiile naționale dela orice școală particulară, nu poate să pătrundă. Cu ce satisfacție drăcească vor fi exploatat sfintele maice această ineptie năstrușnică, foarte nemerită pentru a-și vărsa, la adăpostul

AJUTORAREA ȘOMERILOR.

În zilele de 3, 4, 5 și 8 Dec. a. c. a avut loc înșirirea muncitorilor fără de lucru din orașul Arad și comuna Mureșel.

Rezultatul a fost că s'au înscris 814 șomeri, capi de familie, având 1265 membri de familie peste 4 ani și 219 copii sub 4 ani. Înscriserile s'au închis în ziua de 8 Dec., dar ulterior s'au mai prezentat unii șomeri cari vor fi trecuți pe tablouri odată cu începerea împărțirii ajutoarelor.

S'a constituit un comitet sub președinția d-lui prefect al județului și a d-lui primar al orașului. Din acest comitet face parte d-nul dr. Virgil Buzea, inspectorul Muncii din localitate precum și reprezentanții asociațiilor industriale ale patronilor, reprezentanții societăților femeilor precum și reprezentanții clerului, ai muncitorilor etc.

Primăria a destinat în acest

scop un fond de 1 milion lei, din care se vor înființa 2 bucătării populare: una pentru șomeri și alta pentru săraci.

Pe lângă ajutorul acesta al primăriei, Comitetul pentru asistența șomerilor va acționa paralel pentru acelaș scop. Veniturile sunt taxele de 1 leu instituite asupra biletelor de cinematograful și asupra consumației din restaurante și cafenele.

Deasemenea primăria va pune la dispoziția comitetului echivalentul în bani al porțiilor de hrană dela bucătăria șomerilor pentru șomerii care nu vor lua masa acolo. Cu aceste fonduri, adică taxele de 1 leu și sumele date de primărie comitetul va cumpăra alimente în natură care vor fi distribuite șomerilor, precum și îmbrăcăminte, medicamente și lemne. Nu se va da niciunui șomer bani în numerar ca ajutor.

Chestiunea lucrătorilor dela brutării.

Convenția colectivă de muncă a lucrătorilor din brutăriile orașului a expirat pe ziua de 3 Dec. a. c. Salariații au cerut să se înceapă tratative în vederea încheierii unei noi convenții colective. În ziua de 12 Dec. la orele 11 dimineața a avut loc o constatare la inspectoratul Muncii din localitate sub președinția d-lui insp. Virgil Buzea la care au luat parte delegații patronilor brutari și ai muncitorilor.

Delegații patronilor au arătat că ei nu sunt inclinați să schimbe convenția colectivă de muncă și consideră exagerate pretențiunile lucrătorilor de a li-se urca salariile cu 15%, în situația critică de azi. Totodată delegația patronilor a cerut ca acest diferend să nu fie transpus tribunalului, bazându-se pe un ordin anterior al Ministrului Muncii prin care se dispune că întreprinderile cu mai puțin salariati deși de utilitate publică, nu cad în prevederile legii pentru aplanarea conflictelor de muncă care se aplică întreprinderilor cu mai mult de 10 salariați. În Arad brutăriile nu au mai mult de 10 lucrători.

Pe de altă parte delegația muncitorilor brutari reptă că dacă ordinul acesta dispune ca întreprinderile de utilitate publică nu cad sub arbitrajul obligator, când au mai puțin de 10 lucrători, — atunci ar trebui să dispună ca lucrătorilor să nu li se aplice nici art. 16 din această lege, care prevede dispoziția categorică că în brutării încetarea colectivă de muncă este interzisă. Nu se specifica însă dacă acest articol se aplică la întreprinderile cu mai mult de 10 lucrători sau și la brutării cu mai puțin lucrători.

Delegația muncitorilor a cerut ca acest conflict să fie supus Ministerului pentru a reveni asupra ordinului menționat pe care se bazează patronii și deci să se obțină introducerea arbitrajului obligatoriu, indiferent de câți lucrători sunt în întreprinderi, sau să se permită încetarea convenției colective, pentru că altfel sunt siliți muncitorii să lucreze în condițiile fixate de patroni.

S'a căzut de acord ca acest caz să fie supus Ministerului spre soluționare. G.

unui manual didactic aprobat, toată lava disprețului lor față de poporul românesc.

Noi, pervertitori ai istoriei, o curată ironie. Vina e totuși a noastră, a proverbiale noastre indulgențe. Dacă în alte memorii am fost prezențați ca mănăcători de unguri, să ne mai mirăm că acum ni se aduce vina de falșificatori ai istoriei lor? Suntem

curioși a ști că proxima jalbă ce meteahnă ne va mai găsi? Căci hârta e răbdurie iar șomerii unguri cari și-au creat o sursă de trai din ticluirea de memorii, sunt mulți. Totuși o reacțiune din partea noastră deși tardivă, ar fi binevenită. Căci și cel mai răbduriu măgar, dacă-l bázăi mereu își iese la urmă din sărite, lovind cu copitele.

Politica vechiului regat și aspirațiunile românilor ardeleni.

— Formula d-lui Apponyi despre minorități. — Bethlen Stefan: „Veni-va timpul când România nu va mai fi avizată la sprijinul triplei alianțe“. Primejdia minorităților în Ungaria în preajma războiului mondial.

Problema minorităților, așa cum se prezentase în Ungaria, acum treisprezece ani, a determinat pe factorii politici maghiari la o dărză reacțiune de ordin cultural, economic, social prin care să se afirme cu tarie suveranitatea statului maghiar. Pericolul era văzut cu atât mai mare, cu cât — fiind vorba de români, — în apropierea Ungariei se afla un stat român în plină ascensiune, ceea ce avuse o directă și neîntreruptă înrăurire asupra românilor ardeleni. Dacă politicienii maghiari se interesau în primul rând de pericolul pe care îl prezentau românii ardeleni, aceasta mai însemna să ne poarte o oarecare și destul de întemeiată grijă și din cauza dezvoltării statului Român vecin. Precum rezultă din declarațiunile d-lui Apponyi și Stefan Bethlen, tocmai că le era mare teamă de felul cum se orientează mica Românie și nu le era mică nici frica de dezvoltarea minorității române din interiorul Ungariei.

Punctul de plecare și de orientare îl constituia formula d-lui Apponyi despre minorități. Vrând să arate că din ce moment poate fi primejdioasă o naționalitate, d. Apponyi a declarat: «După părerea mea primejdia începe când elemente străine se ridică în număr mare și prin o cultură străină la clasa intelectuală». Pentru a întemeia această formulă, d. Apponyi a adus și argumente geografice. «Privind din punct de vedere geografic, a zis d. Apponyi, putem constata că în ținuturile nordice ale țării locuite a bunăoară de tăuți, nu dăm de nici o mișcare națională, ci abea numai în partea de nord-vest, care stă sub o influență cehoslovacă. Pe când în partea de nord-est tăuții sunt de sentiment național maghiar, în ținutul nord-vestic aceeaș populație este din cale afară înfițată, de când a început să se desvolte o literatură ceho-slovacă și de când cehii au ajuns la o conștiință națională. Astfel, în măsura în care ei vor isbuti să ajungă la o înrăurire politică în Austria, în aceeaș măsură se va resimți această înrăurire și în Ungaria. **Această fenomen îl putem constata și la români, la românii ardeleni a căror situație o țin de cea mai primejdioasă, iar ca problemă de cea mai serioasă, pentru că aceștia se reazămă pe un stat vecin de aceeaș rasă, pe cel mai puternic și cel mai progresiv stat din vecinătatea noastră.**

Și la români se obsevă efectele vecinătății, căci precum m'am convins personal, românii din Mara-Mureș sunt de o corectitudine tolerabilă și sunt de sentiment patriotic. **Or, deindatace ne apropiem de granițele românești, înspre sud, găsem că problema devine tot mai periculoasă.**

Se vede clar din această declarație a dlui Apponyi că în afară de primejdia formulată a naționalităților mai existase și un al doilea pericol: vecinătatea unui stat înflorit, de care trebuia să se țină seamă, de câte ori noi, românii ardeleni, eram subiectul unui studiu sau arătam semne de deșteptare. Pare-se că în toate manifestările sale politice, d. Apponyi să nu fi fost condus de altă părere decât de aceea precizată în formula d-sale

despre minorități. Aceasta l-a determinat după toate probabilitățile, să ia o atitudine fățișă de persecutare a școlilor românești și să se înceapă o prigoană împotriva studențimii române care studia la alte școli decât la cele maghiare.

Astfel rezultă, că la cercetarea problemei naționalității române nu se putea scapa din vedere nici orientările politice ale României mici. Prea ne era legată soarta noastră de aceea a fraților de peste munți ca factorii politici maghiari să fi putut trece cu ușurință peste raporturile spirituale și morale care existau fără îndoială între ființele aceleiaș rase.

Nici declarația d-lui Stefan Bethlen nu este de mai puțină semnificație ca aceea a d-lui Apponyi, căci fiind vorba de politica României-mici, el a declarat: «Căta vreme succesiunea turcească din Balcani nu va fi împărțită, interesele vor impune României să se sprijinească numai pe forțele triplei alianțe, pentru că numai cu ajutorul ei va putea ajunge la un os de ros. Dar această împărțea se va sfârși, și **va veni timpul când România nu va mai fi avizată la sprijinul triplei alianțe, ca acum, ci va chibzui cu mai multă libertate, cărei puteri europene să se atașeze și, când, din acelaș motiv va fixa un preț și valoare mai mare atitudinii sale, decât în trecut.** Am putut vedea că și în timpul crizei balcanice, România a fixat mai multe condiții. Am văzut chiar și la încheierea convențiilor noastre comerciale că a trebuit să-i facem anumite concesii. Pot arata că actualul guvern, a trebuit să sisteze procesele agitatorilor, ceea ce a continuat până și a șterge din buget cele zece milioane cari erau prevăzute pentru colonizare, deși actualul ministru al agriculturii a fost un însuflețit adept al politicii de colonizare. În întreaga noastră viață publică, chiar și la bărbății nostri suspuși se observă o tendință de a inaugura o nouă politică națională, de a face concesii în legile școlare și în administrație».

D. Bethlen manifestându-și astfel nemulțumirile pentru concesionile ce trebuiau să se facă României și vrând să scoată în relief primejdia pentru statul ungar, a arătat cari sunt aspirațiunile românilor și cari trebuiesc să fie mijloacele de combatere. «Câte minorități sunt, a zis d. Bethlen, atâtea modalități trebuie să avem, după caracterul și însușirile naționalităților și tot în atâtea feluri va trebui să și purcedem față de ele». «Căci mijlocul propriu unei naționalități, poate fi inpropriu celeilalte. Iată numai, ce deosebire este între atitudinea sașilor și cea a românilor față de națiunea maghiară. Pe când cei de întâi consideră de a lor convingere politică să meargă alături cu națiunea maghiară, **pană atunci aștiași — despre cari e inutil a se mai spune că concepțiile lor nu sunt artificiale sugerate ci că au rădăcini în înțelepciunea valahă, că se reazămă pe un trecut istoric, că se reazămă pe forțele unui stat străin și cari concepții la tot cazul sunt de o așa natură, că ne fac să nu transacționăm cu această naționalitate în**

nici o împrejurare — nu numai că tind la afirmarea calităților lor de rasă în interiorul țării noastre ci orău în defintiv să rupă teritoriul din acest stat. Că vom putea tempera năzuințele naționalităților, putem afirma că aceasta se va putea realiza numai la unele, cum ar fi naționalitatea șvabească de sud, unde orice controversă se va putea soluționa prin o reciproca și echitabilă înțelegere, la celelalte însă nici nu poate fi vorba de așa ceva».

Și din această declarație rezultă că politica României mici a avut un rol notabil asupra sorții noastre, a celor din Ardeal și că a fost un nou motiv pentru care să fim considerați ca cei mai primejdioși dintre minorități. Statul maghiar a trebuit pe deoparte să facă concesii diferite României mici pentru a o menține alături de tripla alianță, pe de altă parte lovise în noi pe toate căile pentru a-și asigura suveranitatea periclitată în urma dezvoltării noastre naționale și a aspirațiilor pe cari le întrezăria la noi. Această primejdie a aspirațiilor noastre, intransigența românilor ardeleni, de a ceda din drepturi precum și nesiguranța Ungariei în orientarea politică a României, făcu pe unguri să accelereze o nouă politică, mai apăsătoare, de asimilare și de subjugare a naționalităților din statul maghiar.

Că prin ce mijloace, sacrificii s'a încercat să se facă această asimilare a noastră, uzăm de cuvintele autentice ale d-lui Apponyi care preocupat de grăbnicia aplicării mijloacelor, a declarat: «Că prin ce mijloace și prin ce forțe vom putea combate această primejdie tot mai accentuată, răspund: prin toate mijloacele și cu toate forțele! Nu ne lipsește nici un mijloc, pentru că dispunem de mijloace sociale, de stat, economice, culturale și de comun (!) în cari se va putea manifesta întreaga noastră forță națională».

P. Puticiu

Din Buteni.

Societăți filantropice.

În ziua de 10 l. c. a avut loc în localul «Victoriei» o Convocare a filialei «Crucei Roșii». A fost prezentă aproape toată lumea intelectuală din loc. Cu ocazia acestei convocări s'a ales o nouă prezidență pe D-na Dr. Grozda iar viceprez. pe D-na Dr. Erdős, iar restul Comitetului dintre doamnele și domniile prezente. S'a trecut apoi la partea esențială a acestei convocări, la mijloacele de amplificare a fondului societății. Fondul actual fiind foarte redus, având doar câteva mii de lei.

În urma discuțiilor și propunerilor s'a hotărât facerea câtorva serate dansate în beneficiul societății, urmând ca prima serată să aibe loc în seara de 28 Decembrie.

Concomitent cu acestea D-l Dr. Felter medicul Circumscripției a expus asistenței proiectul înființării unei societăți: a «crotirei mamei și copilului» pt. ajutorarea mamei sărace și gravide cât și copiilor dela naștere până la etatea de 2 ani, prin consultații gratuite, și prin oferirea gratuită a medicamentelor necesare.

S'a admis propunerea, urmând ca aceste 2 societăți să lucreze în acelaș cadru. Relativ la înființarea unui fond pt. societatea proiectată s'a hotărât deschiderea unui Cinematograf.

Sedința s'a încheiat la ora 7½ seara d-na prezidență mulțumind adunării pentru concurs.

Arădani în capitală.

Expoziția de pictură a dnei Eliza Latinca.

Inregistrăm cu plăcere orice eveniment cultural în legătura cu concetățenii noștri aflători în capitală. De data aceasta aflăm că arădani iau parte activă și în viața artistică a Bucureștilor. Într'adevăr, la 20 Dec. a. c. își va deschide în sala „Mozart“ (Calea Victoriei) expoziția sa de pictură dna *Eliza Latinca* (soția căp. Bodea).

Dna *Eliza Latinca-Bodea* este foarte cunoscută în societatea românească din Arad, și prietenii familiei adesea au avut ocaziunea să admire operele sale de artă, mult apreciate. Acum s'au sesizat și unele cercuri artistice din București, de realizările de un vădit talent ale dnei Eliza Latinca, și ca urmare al acestui interes a fost invitată d sa, să-și organizeze expoziția de Crăciun.

D-sa pictează toate genurile, peisajii ca și portrete, dar cel mai mare interes îl poartă totuși studiilor de caracter. Fizionomia «figăncii» mai cu seamă este prinsă cu măiestrie în operele sale.

Relatarile convenite le vom face după deschiderea expoziției care va dura până la 8 Ian. anul viitor.

Arădani, cari treceți prin București, vizitați această expoziție!

Excursiunea elevilor liceului Mihai Viteazu din București.

În cursul săptămânii trecute orașul nostru a fost vizitat de un grup de elevi ai liceului Mihai Viteazu, sub conducerea d-lui profesor Petre V. Haneș. Excursionștii au vizitat Blajul și Alba-Iulia și au venit apoi la Arad.

D-l prof. P. V. Haneș ne-a declarat că de mai mulți ani a organizat aceste excursii care au de scop cunoașterea țării noastre. Elevii călătoresc cu un vagon special, prevăzut cu paturi, așa încât pot să se odihnească foarte bine în cursul voiajului.

În fiecare an elevii fac sub conducerea d-lui prof. P. V. Haneș trei excursii: una în Bucovina, alta în Ardeal și a treia în Basarabia.

La începutul lunii Februarie anul viitor, vom vizita Basarabia. Excursiunile acestea durează între 3-5 zile, și elevii se aleg cu foarte frumoase cunoștințe și au ocazia astfel să vadă de aproape suietul românesc din aceste trei provincii, unite cu țara noastră.

La Arad, elevii au fost găzduiți la internatul liceului M. Nicoară, unde li s'a servit și masa. Au vizitat Palatul Cultural și diferite alte instituții din oraș, iar după masă au asistat la matchul de fotbal între o echipă din Viena și echipa reprezentativă a Aradului.

Felicităm pe dl prof. P. V. Haneș pentru această frumoasă inițiativă și credem că fiecare elev va păstra plăcute amintiri din aceste excursii și își va iubi mai mult țara, cunoscându-o mai de aproape.

Magazinul de manufactură

● Szénási ●
Arad, Strada Crișanu, colț, recunoscut pentru prețurile reduse, vinde până la revocare cu preț de fabrică.

Fiecare dimineață corbă de fasole — Mincă caldă ziua noaptea. — Intră și prin str. M. țianu. — Orchestra de țigani de primul rang.

No. 52. 1-5

BUFETUL FLORA

RESTAURANT BERĂRIE
Plata AVANTAJE

Se primesc abonamenti. — Toată ziua e deschis până dimineața. — Pentru societăți camere separate. — Prețuri moderate.

Mica publicitate.

Comerciant cu prăvălie proprie dorește **căsătorie** cu D-șoară din familie bună, harnică și gospodină, care se abe și ceva dotă.

Răspunsurile cu fotografii la ziar sub „Burlac“.

No. 38 1-1

Patron atelier propriu dorește **căsătorie** cu d-nă între 35-40 ani, fără copii, gospodină serioasă.

Răspunsurile cu fotografii se predau la ziar sub „39“.

No. 39 1 1

Institut de beaute și cosmetică

GRALIC ȘI COMP.

ARAD, Str. Brătianu Nr. 2.

TARIF:

Ondulat simplu	Lei	20.-
Ondulat cu apă	"	25.-
Tuns	"	20.-
Spălat	"	20.-
Manicură	"	20.-
Vopsitul părului începând dela	"	250.-
Ondulare permanentă începând dela	"	400.-
Ingrijirea feței	"	60.-

No. 8: 3-6.

Croitoria militară, civilă și de uniforme școlare

Ion Julan

din strada Bucur No. 14 execută prompt, orice comandă de HAINES cu PREȚURI AVANTAGIOASE.

No. 33. 1-4

Deschidere de prăvălie

Am onoare a aviza m. st. public că mi-am deschis din nou prăvălia din edificiul bisericii evreiești.

Cumpăr contra numerar orice cantitate de haine vechi bărbătești, ghete, cisme, lingerie, covoare, candelabre, lămpi, perdele.

Instalațiuni complete, moșteniri. Cuptoare de fier, mobile și orice alte obiecte vechi

A. SCHÄCHTER
edificiul bisericii evreiești.

No. 9: 4-4

La firma „DELKA“ Str. Brătianu, vă puteți procura din asortiment bogat haine bărbătești, stoffe bărbătești și de dame, pe credit de 6 luni, fără carnet de credit.

Cocs de Silezia, cărbuni de piatră și lemne de foc tăiate livram la domiciliu pe lângă cele mai REDUSE PREȚURI.

Nr 18 3-10

ALTMANN EDE, Arad, B-dul Reg. Ferdinand 44

FOTOGRAFII pentru CADOURI DE CRĂCIUN, SE PREGĂTESC în ATELIERUL de FOTOGRAFII ARTISTICE **GÉZA NAGY** ARAD, BULEVARDUL REGINA MARIA 8. PESTE DRUM DE PREF. JUDEȚULUI. Atelierul e deschis și Duminică

Marele târg de Crăciun

M. Fischer

grandiosul magazin de sticlării și porcelane

Toți cumpărătorii primesc gratuit un cadou prețios.

Edificiul Crucea Albă

390. Telefon 390.

Nr. 25. 2-3

Cel mai frumos vopsește și curăță hainele pentru serate și ocazii

Müller I. și Fiul, întreprindere de vopsit și curățit chimic, ARAD, str. Brătianu 5, — Banatului 6.

No. 25. 2 3

Societate Anonimă
Forestieră Lomaș

ARAD,

Bv. Reg. Ferdinand 4

No. 55 1 1

VOPSEȘTE ȘI CURĂȚĂ CHIMIC HAINELE FINE DE TEATRU ȘI OCAZII
Str. Brătianu 21. **KNAPP** Str. Ep. Radu 10.
Instalație electr.-motrică modernă.

No. 10: 4-10

CASSA GENERALĂ de ECONOMII în SIBIU
Sucursala ARAD.

Centrala: SIBIU — Iniințată: 1841

Capital și rezerve: Lei 230.000.000.—

SUCURSALE:

Arad, Bistrița,
Brașov, Cluj,
Dicioșanmartin,
Dumbrăveni,

Mediaș, Lovrin,

Reghin,

Târgu-Mureș,

Timișoara.

No. 34-1-1

Curățirea și vopsirea hainelor o face în modul cel mai perfect

HOSZPODAR Str. V. Stroescu 13.

Mare târg de Crăciun

La magazinul de glivaericeale și argintării

No. 28. 2-3

Dacă doriți bijuterii FRUMOSE și IEFTINE, cumpărați numai la această firmă

COLOMAN HARTMAN, Arad Palatul Minorităților

In interesul celor oropsiți....

Criza economică cumplită care bântuie astăzi în toate țările — atât agricole cât și industriale — a înmulțit enorm numărul celor avizați la sprijinul societății. Șomerii agricoli, industriali și mai nou cei intelectuali — ne mai vorbind de numărul considerabil al dependenților de alt ordin — constituie în prezent o problemă de importanță covârșitoare chiar și pentru cele mai solide organisme de stat. Se caută soluții și se dau formule — care din care mai neputincioasă — spre a eși dintr-o situație mai mult îngrijorătoare. Soluția științifică, — care este în același timp și cea mai ideală, — s'a dat prin recunoașterea necesității de a pune la baza operelor de asistență socială cercetarea și eliminarea cauzelor, cari în parte sau în totalitatea lor, pun pe individ sau o întreagă clasă socială, în situația precară de a fi nevoiți să solicite sprijinul moral sau material al societății din care fac parte. Dar simpla enunțare a soluției date ne arată că transpunerea ei în domeniul realității cât și aplicarea ei sistematică reclamă condiții sociale și economice normale pe lângă un aparat tehnic bine pregătit și numeros. Astfel fiind, este evident că în actualele împrejurări nu putem nutri nici o speranță pentru posibilitatea de a lichida problema pe calea cea mai rațională, adecă prin eliminarea tuturor cauzelor cari contribuie la constituirea dependenței sociale.

Numărul impunător de mare al celor avizați la ajutorul efectiv al societății, precum și starea lor extrem de mizeră — pe mulți îl amenință spectrul foametei — ne îndeamnă să preferim pentru moment metodei științifice, alle măsuri mai expeditiv și de eficacitate imediată. Singura măsură capabilă să salveze bună starea fizică și morală a celor învinși în lupta pentru existență este acordarea unui ajutor material imediat și adoptat necesităților. În acest scop se cere bunul salvator nu numai din bugetele săcătuțe de vlagă ale comunelor județelor și al Statului ci a întregii societăți, căci echilibrul acestora este strâns legat de buna stare a componenților săi (indivizi sau clase sociale deopotrivă).

Și nu putem afirma că societatea omenească de pretutindeni nu și înțelege chemarea sa. Numărul impunător de mare al societăților de binefacere cu caracter național sau internațional cari sporesc pe zi ce merge, este cel mai evident indicu al reacțiunii societății în fața mizeriei mereu crescânde. Cine dintre noi nu admiră activitatea desfășurată în interesul asistenței publice de societățile Crucea Roșie, Fem. Ort. Principele Mircea; Cercul Gospodinelor și multe alte Societăți pornite din inițiativa particulară. Opera lor este incontestabil vrednică de toată lauda cu toate acestea puterile lor sunt insuficiente pentru a înfrunta cu succes cerințele vremii. Plaga mizeriei a pătruns atât de adânc în straturile de jos a societății — necrușând nici satele rezervorile de energie ale neamului — în cât o acțiune izolată ori cât de fecundă ar fi ea, se perde fără a da efectele așteptate. În actuala stare de lucruri numai o coalizare și colaborare intimă a tuturor factorilor interesați poate întreprinde o operă de asistență socială cu adevărat utilă. Colaborarea acestor factori singură poate împiedeca îrosirea și pulverizarea nerațională a fondurilor adunate cu multă greutate.

Ea singură poate evita și frecvențele abuzuri săvârșite de către unii profesioniști experți în a exploata banul

asistenței în detrimentul altor tovarăși de suferință neajutorați, sau prea mândri pentru a se înbatzi la implorarea milei. Cred că puțini sunt între noi deaceia, cari să conteste foloasele unei acțiuni coordonate, în schimb vor exista singur cu atât mai mulți sceptici cari din diferite considerațiuni se îndoiesc în posibilitatea realizării practice a unei asemenea colaborări. Pentru acești din urmă fin să schițez în linii sale generale un plan de organizare care pentru a fi realizat și aplicat, nu necesită decât bunăvoință și debarasare de ambiții deșarte.

Pentru a asigura o colaborare rodnică prima condiție care se pune este instituirea unei conduceri unitare. Deaceia la baza acțiunii preconizată de mine în să fixez formarea Comitetelor locale de asistență pentru fieștecăre comună; comitete compuse atât din reprezentanții autorităților publice, cât și din reprezentanții respective reprezentantele Soc. de binefacere cari au înscrise în bugetele lor anumite fonduri pentru asistență. Toate fondurile aceste particulare sau oficiale, să se încredințeze comitetelor locale a căror sediu să fie fixat în localurile Primăriilor sau Prefecturilor de județ pentru a fi mai ușor accesibile celor nevoiași. Cererile de ajutor scrise sau verbale — chiar atunci când ele sunt adresate direct societăților sau autorităților să se concentreze la sediul acestor comitete. Lucrările de birou să execută în mod gratuit de către membrele societăților de binefacere și conduse alternativ de un membru al comitetului, care are și dreptul de a acorda la nevoie primul ajutor salvator. Membrii comitetului să întrunesc odată pe săptămână pentru a hotărî asupra cererilor înregistrate în cursul oceleiași săptămâni. Hotărârile se iau pe baza referatelor Doamnelor și Dsoarelor dispuse a face benevol serviciul de surori de ocrotire, având menirea de a se deplasa la domiciliul fieștecărui solicitant pentru a constata la fața locului lipsurile reale. (În cursul anului trecut Astra Medicală a inițiat cursuri speciale pentru pregătirea Surorilor de Ocrotire benevole, dar ca multe alte inițiative bine venite, s'a înglodat și aceasta în noroiul indiferenței celor chemați să o sprijine). O hotărâre adusă va fi cu atât mai salutară cu cât ea va fi mai repede executată. În acest scop ajutoarele acordate s'ar putea distribui chiar la domiciliul dependenților prin surorile de ocrotire benevole procurându-le și lor o modestă satisfacție pentru munca obositoare pe care o depun în interesul celor urgișiți de soarte.

Nu afirm și nu am cătuși de puțin pretenția ca planul mai sus schițat să fie perfect, am însă convingerea, că aplicat cu înțelegere și devotament va contribui cu multă eficacitate la combaterea problemelor care ne preocupă, decât acțiunile izolate oricât de bine intenționate și desinteresate ar fi ele.

Sărbătorile Crăciunului se apropie. „Copil de ceară“ „cu fața spectrală“ au și el dreptul să se bucure de ziua nașt rii Aceluia, care a fost este și va fi simbolul iubirii apropiatului.

Avem oare dreptul să-l lipsim de această bucurie? Dr. R.

Citiți și răspândiți:

„Aradul“

FAPTE și OAMENI.

La articolul nostru din numărul trecut apărut în aceeași coloană am primit o serie de răspunsuri, unele care ne dau dreptate, altele care vor să ne convingă că am fost prea darnici cu laudele. E inexact spus unii, că primarii anteriori n'ar fi manifestat nici un interes față de problema edilitară a orașului. S'au făcut și în trecut lucruri bune, decât ele nu se văd, întrucât s'au realizat în locuri mai dotate pentru a se veni în ajutorul populației năcăjite din suburbii. Astfel străzile Pârneavei, acest cartier românesc au fost în parte asfaltate încă în anii trecuți și e păcat că actualul primar n'a continuat aci munca începută de predecesorului său. Este adevărat că părțile principale ale orașului primesc din ce în ce un aspect mai occidental. Te rog însă și pătrunde puțin în străzile laterale. Înfașurarea acestora te înspăimântă. Sunt străzi unde carul intră'n noroiu până la osie, încât ai impresia că te găsești în ultimul cătun din fundul Ardealului. Spicuim din o altă scrisoare. De un cartier de vile ne arde acum — e vorba de demolarea celății — când sunt atâtea nevoi arzătoare, când funcționarii improprietății cu locuri de case, sunt în imposibilitatea de a zidi, iar cei cari au zidit își blastămă zilele, sub greaua povară a dobânzilor pe care le plătesc. Și în definitiv aci e vorba de demolarea unui monument istoric. Primăria are datoria să consulte în prealabil Comisia mo-

numentelor istorice, altfel cu drept cu vânt se poate trezi cu o interpelare în parlament din partea dlui Iorga, asemuitoare celei care a avut loc în una din zilele trecute. Altfel ne scrie: Aradul are o singură baie, exploatarea fără rușine de un particular. Oare primăria n'ar aduce un mai real folos populației înființând o baie ieftină pentru cei mulți cari nu sunt în situația să plătească taxele mari ale dlui Șimay etc.

Găsim că toate acestea întâmplări n'au alt dar decât a confirma cele spuse de noi că adecă sub raportul edilitar Aradul e cât se poate de rămas în urmă.

Noi am putea complecta această serie de juste desiderate, căci tot ce s'a făcut e foarte puțin în comparație cu ceea ce mai e să se facă. Avem însă ferma convingere, că actuala conducere a primăriei e capabilă să ne tezească cu timpul toate aceste lacune, făcând ca pe ruinele vechiului Arad să răsară unul nou, care să satisfacă și cele mai rafinate pretenții. Suntem siguri, că dacă orașul nostru ar avea fonduri precum n'are, pe lângă mâna de fier care îl călăuzește astăzi ar putea în curând relua întrecerea cu celelalte orașe ale frontierei de vest, pornite spre un real drum al premenirii. Ceea ce s'a realizat până acum ne îndrituește la cele mai frumoase așteptări în viitor. Aceasta am vrut să o spunem în numărul trecut al ziarului nostru și credem că am avut dreptate.

De vânzare:
O casă frumoasă
In comuna Șiria
având restaurant,
rulment anual 500.000 Lei
Se vinde cu preț redus
ADRESA LA ZIAR.
Nr. 49. 1-1.

PODGORENI.
Dacă doriți auto bun
cu rădăcini, din toate
solurile cu preț redus,
adresați-vă la
Nicolae Fulge
Nr 48 1-1 Covasna 748.

ANUNȚ.

Am onoare a aduce la cunoștință onor. Public că am deschis în
■ — Str. Dorobanților No. 6 — ■
prăvălie de coloniale
și AROMATE, unde onor. public va fi
servit punctual și cu prețurile cele
mai convenabile.
Rog sprijinul onor. public.
Cu stimă
No. 36-1-1 **EMIL TOBIAȘ**
Sprijiniți comerțanții români.

†
In noaptea de 1 Dec. a. c., a încetat din viață mult regretatul

GEORGE PONTA

care în calitate de șef al poliției, timp de 12 ani a servit comuna Pecica, cu cea mai mare conștiințiozitate, rămânând adânc îndoliată întreaga familie și comuna.

Fie-i vecinic fărâna ușoară.

Comuna.

Indeosebi atrag atențiunea Onoratului public român din localitate și provinție asupra firmei mele **ROMĂNEȘTI**

PARFUMERIA

Arad str. Brătianu No. 2-4
Cu ocazia **CRĂCIUNULUI** articolele se vând cu prețuri **REDUSE**. Rog respectuos pretiosul sprijin.

Cu deosebită stimă

ROMUL DUMITRESCU
droguist
No. 50. 1-1

GRATIS

dau la toți cumpărătorii câte 1/2 kg. de vin, cari vor cumpăra 5 kg. vin dulce sau negru, prețul redus dela 12 lei kg începând **MESZER**
No. 51 1-1. str. I. Calvin 1.

Cu prețuri extrem de reduse

Cumpărați cele mai frumoase cadouri de crăciun, hârtii de scrisori cu monograme reliefate, cărți de vizită reliefate, tocuri rezervoare cu penișă de aur, albume, jucării de societate, decoruri pentru pomul de crăciun, asortiment bogat

Negustorilor calendare pt. cadouri cu emblema firmei

Max Molnar & Comp

Arad Str. Brătianu colț cu Str. Vulcan.

Comenzile din provincie se execută'n ziua intrării. Telefon interurban 601.
No. 47-1-1.

